

Vlaanderen
is erfgoed

Opheffingsdossier Openluchtzwembad in Ieper

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Opheffingsdossier:

Openluchtwembad, Ieper, Lange Torhoutstraat 54 – monument
(opheffing)

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/33011/126.1

13/09/2021

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.3.	Historiek van het beschermings- en beheersdossier	6
1.3.1.	Bescherming als monument (2009)	6
1.3.2.	Eerste aanvraag opheffing bescherming (2010)	8
1.3.3.	Voorstel herbestemming als ontspanningsruimte (2015)	10
1.3.4.	Tweede aanvraag opheffing bescherming (2020)	13
1.3.5.	Geplande verbeteringswerken waterhuishouding Vlaamse Milieumaatschappij (2022)	14
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	16
2.	Evaluerend gedeelte	16
2.1.	Evaluatie van de opheffing van de bescherming	16
2.2.	Registratie van de erfgoedwaarden	17
2.3.	Motivering van de afbakening van de opheffing	17
2.4.	Juridische toestand	17
2.4.1.	Onroerend Erfgoed:	17
2.4.2.	Omgeving:	17
2.4.3.	Water:	17
3.	Bronnen	18
3.1.	Archieven	18
3.2.	Digitale bronnen	18
4.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	18
4.1.	Omgevingsplan	18
4.2.	Fotobijlage	18

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Dit dossier werd opgemaakt naar aanleiding van de vraag van de Stad Ieper van 9 juni 2020 tot opheffing van de bescherming als monument van het Openluchtwembad, Lange Torhoutstraat 54 in Ieper. Het dossier werd toegevoegd aan de beschermingskalender 2021 na overleg met de heer minister Matthias Diependaele, Vlaams minister bevoegd voor Onroerend Erfgoed op 18 maart 2021¹.

1.1. Situering

Het Openluchtwembad in Ieper is een volledig ommuurde zweminrichting in openlucht, met lager gelegen badgedeelte en hoger gelegen terrasgedeelte, ingeplant op een rechthoekig perceel. Het zwembad wordt aan noordelijke, oostelijke en zuidelijke zijde respectievelijk ingesloten door de Basculestraat, de Kiplingstraat en de afgedamde Kasteelgracht. De westelijke afsluitingsmuur geeft uit op de groene vestingen. Het ommuurd zwembadcomplex situeert zich op een strategisch punt voor de waterhuishouding van de Stad Ieper als verbinding tussen de Kasteelgracht en de Wieltjesgracht.

Het zwembad is toegankelijk via de rondboogpoorten in de noordelijke afsluitingsmuur ter hoogte van de Basculestraat, en de twee zijpoorten in de oostelijke en westelijke afsluitingsmuur.

De zuidelijke afsluitingsmuur sluit aan op de afgedamde Kasteelgracht, die deel uitmaakt van de vestingen, beschermd als monument op 15 juli 1987 bij besluit van de Vlaamse Executieve.

Het Openluchtwembad werd op 11 juni 2009 beschermd als monument, omwille van de historische waarde, de historische waarde (in casu de architectuurhistorische waarde) en de sociaal-culturele waarde.

1.2. Historisch overzicht

Onderstaand beknopt historisch overzicht werd opgenomen op basis van de historiek uit het inhoudelijk dossier bij de bescherming 'Publieke vrijetijdsarchitectuur: Bredene, Brugge, De Haan, Ieper, Kortrijk, Middelkerke' (2009)².

Na de ontmanteling in 1853 van de vestingen door de Belgische staat werd op de nieuwe beschikbare terreinen aan de stad Ieper overgedragen. Deze overdracht hield echter de verplichting in om op eigen kosten een zwembad aan te leggen waar de garnizoentropen op bepaalde tijden kosteloos gebruik van kunnen maken.

Pas in 1883 werd een ontwerp van architect Heyninx door de gemeenteraad goedgekeurd. In 1884 met de bouw gestart. Op een kadasterplan van 1886 staat de afbakening van het zwembad met rechte muren aan oost- en westzijde en schuine afbakening aan de noordkant. De zuidkant wordt ingenomen door de kledhokjes geflankeerd door twee

¹ Onroerend Erfgoed, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Brief van de dienst Omgeving-Ruimtelijke Ordening van de Stad Ieper aan de heer minister Matthias Diependaele van 9 juni 2020.

² Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Beschermingsdossier DW002430, Publieke vrijetijdsarchitectuur: Bredene, Brugge, De Haan, Ieper, Kortrijk, Middelkerke. (Gonda Callaert, Pieter Santy en Patricia Van Vlaanderen, 2009); AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021: *Openluchtwembad* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/205981> (geraadpleegd op 15 juni 2021).

dwars geplaatste gebouwtjes. De perspectieftekening van 1886 met opschrift '*Ville d'Ypres. Bassin et Ecole de Natation*' geeft aan dat twee poorten, aan de oost- en de westkant, toegang gaven tot het zwembad en zich aan de zuidkant een verhoogd en gevelbreed terras bevond, links en rechts afgeboord door een balustrade. De eerste zwemkom was even breed als de vesting en werd door bakstenen muren met rechthoekige blindnissen omsloten. Op het terras stonden houten badhokjes geflankeerd door dwars geplaatste, flankerende chaletjes. Enkele trappen gaven toegang tot het bad. Het klein bad bevond zich aan de westkant.

De bodem van het eerste, eerder primitieve bad was onverhard en werd dus onveilig en onhygiënisch bevonden. Tien jaar later, in 1896, werd de bodem van het klein bad daarom in beton gegoten en gecementeerd. Het groot bad kreeg een reinigingsbeurt en werd voorzien van gietijzeren afdalingsladders.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog liep het eerste openluchtwembad, bij de vernieling van de stad, zware schade op.

Na de oorlog kreeg de Ieperse architect A. Leclercq de opdracht om een nieuw zwembadcomplex te ontwerpen. Het voorontwerp van 1923 werd echter te luxueus bevonden, waarbij een tweede, eenvoudiger ontwerp in 1925 goedgekeurd werd door de hogere overheid.

De definitieve werken voor het tweede openluchtwembad startten in 1928 en werden in 1929 beëindigd. Het centrale zwembad werd omgeven door lage, horizontale gebouwen met alle nodige infrastructuur en een zonneterras met lig- of speelweiden. Het concept sloot aan bij dat van een 'solarium'. De officiële heropening volgde op 18 augustus 1929.

In 1937 kreeg de stadsarchitect G. Gits de opdracht tot de opmaak van een ontwerp met uitbreidings- en verbeteringswerken aan het bad. In 1938 werd de grote kom uitgebreid tot 50 meter, met een breedte van 18 meter en diepte van 2 meter. De kleine kom werd 42 meter lang, 8,5 meter breed en 0,65 tot 1,50 meter. De schuine wanden van beide kommen werden loodrecht gemaakt, de bodem kreeg een 10 cm dikke laag in gewapend beton. Door de uitbreiding van het groot bad was het noodzakelijk de noordmuur in noordelijke richting te verplaatsen waardoor de plattegrond van het zwembad quasi rechthoekig werd. De nieuwe straatgevel aan de Basculestraat, met links en rechts twee poorten en hoger opgaand middengedeelte, werd in deze fase uitgevoerd. De cabines werden vernieuwd en uitgebreid. Volgde nog het installeren van een zuiveringstation, het aanleggen van betonnen tribunes, een fietsenstalling en een aantal technische verbeteringen. Tegenover de cabines werden voet- en stortbaden geïnstalleerd. Zwembad, trappen, cabines en stortbaden worden afgeboord met een buisleuning. De hoge constructie met springplank dateert eveneens uit deze periode. In de noordoosthoek herbergde het bijgebouw de pomp, een kantoor voor de oppasser en een aantal toiletten. Het conciërgehuis kreeg een herbestemming als café.

In 1950 werden de houten cabines vervangen door stenen kleedhokjes en uitgebreid met een aantal nieuwe. De cabines aan de oostzijde werden in 1951 gerealiseerd. Het terras naast de kantine werd betegeld en een ijzeren balustrade rond het terras van de bovenste westelijke kleedhokjes werd aangebracht, de overige balustrades werden vervangen. In 1953 werden beiden kommen gesableerd en werden de komboorden betegeld.

In 1968 werd het zwembad uitgerust met een verwarmingsinstallatie. In 1972 kwam er een nieuwe springplank en zwembanen of "couloirs" voor feesten en plechtigheden.

Ondanks protest van de bevolking en een petitie van 4.500 handtekeningen moest het zwembad op 1 oktober 2001 sluiten wegens niet beantwoordend aan de milieunormen. De Stad zou volop inzetten op het moderniseren en uitbreiden van het overdekt zwembad aan de Leopold III-laan.

Vanaf 1 augustus 2005 kreeg het zwembad een herbestemming als stadsstrand. Het ondiepe bad werd hiertoe opgevuld met aarde en bedekt met een laag duinzand, het grote bad werd hierbij ingericht als vijver met fontein en loopbrug. De cabines werden gedeeltelijk gerestaureerd en de douches werden terug in gebruik genomen. In 2005 werd een chalet met restaurant en cafetaria op het zuidterras toegevoegd.

1.3. Historiek van het beschermings- en beheersdossier

1.3.1. Bescherming als monument (2009)

Het Openluchtwembad, Lange Torhoutstraat 54 in Ieper werd bij ministerieel besluit van 11 juni 2009 beschermd als monument, omwille van de historische waarde, de historische waarde (in casu de architectuurhistorische waarde) en de sociaal-culturele waarde.

Het zwembad werd in 2009 voorgedragen voor bescherming als monument en maakt deel uit van een beschermingsvoorstel voor vrijetijds- en ontspanningsinfrastructuur in de provincie West-Vlaanderen³. In het voorstel werden negen te beschermen onroerende goederen opgenomen, waaronder vier duinpaviljoentjes, met name in Bredene, De Haan, Middelkerke en De Haan (Wenduine) en vier publieke zwembadinrichtingen, met name in Brugge, Ieper en Kortrijk.

Aanleiding voor de opmaak van het beschermingsvoorstel was de Open Monumentendag 2008 met als thema '20ste editie – 20ste eeuw', in het bijzonder het subthema 'Vrije tijds- en ontspanningsarchitectuur'. Met dit subthema wilde men het toenemend aantal infrastructuren voor ontspanningsbehoeften als gevolg van de progressieve democratisering van de maatschappij in de 20ste eeuw onder de aandacht brengen. De toen voor bescherming voorgedragen goederen zijn allen voorbeelden van gebouwen en constructies opgetrokken in functie van het kusttoerisme of de zwemsportcultuur, maatschappelijke fenomenen die in de 20ste eeuw tot enorme bloei komen na reeds eerder ingezette initiatieven.

De aandacht voor zweminrichtingen en de badcultuur in het algemeen kwam er naar aanleiding van de bescherming als monument van het accommodatiegebouw van het voormalig openluchtwembad in Spiere-Helkijn (beschermd als monument bij ministerieel besluit van 8 april 2008)⁴. In navolging van deze bescherming werd verder onderzoek opgestart naar de bewaarde zweminrichtingen en badinfrastructuren in de provincie West-Vlaanderen in functie van de opmaak van het beschermingsvoorstel.

Ter voorbereiding van het dossier werden de bewaarde publieke zweminrichtingen van de 19de eeuw tot het begin van de jaren 1960 onderzocht en afgewogen tegenover het beschermde en geïnventariseerde bestand in West-Vlaanderen⁵. Hierbij werden vijf bewaarde zweminrichtingen geselecteerd voor bescherming als monument, waaronder het voormalig openluchtwembad, Lage Torhoutstraat 54 in Ieper.

In het beschermingsbesluit worden de erfgoedwaarden van het openluchtwembad in Ieper als volgt gemotiveerd:

³ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Beschermingsdossier DW002430, Publieke vrijetijdsarchitectuur: Bredene, Brugge, De Haan, Ieper, Kortrijk, Middelkerke. (Gonda Callaert, Pieter Santy en Patricia Van Vlaanderen, 2009).

⁴ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021: *Openluchtwembad* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/72278> (geraadpleegd op 8 juni 2021).

⁵ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Beschermingsdossier DW002430, Publieke vrijetijdsarchitectuur: Bredene, Brugge, De Haan, Ieper, Kortrijk, Middelkerke. Inhoudelijk dossier (Gonda Callaert, Pieter Santy en Patricia Van Vlaanderen, 2009).

- De **historische** waarde:
 - o Als zeldzaam bewaard voorbeeld van een openluchtwembad teruggaand tot het laatste kwart van de 19de eeuw en met accommodatie hoofdzakelijk daterend uit het interbellum en vlak na de Tweede Wereldoorlog.
 - o Als getuige van zowel de geëvolueerde 20ste-eeuwse zwembadcultuur, het toenemende belang van sportevenementen en het gebruik als solarium. En waarvan de wederzijdse beïnvloeding nieuwe publieke en functionele infrastructuur vereist
- De **historische**, in casu de **architectuurhistorische** waarde:
 - o Als representatief voorbeeld van infrastructuur uit het interbellum (1928-1929 en 1937) en vlak na de Tweede Wereldoorlog (begin jaren 1950), gekenmerkt enerzijds door historiserende architectuur en anderzijds door een efficiënt functionalisme gebaseerd op bouwtypologische en architecturale kwaliteiten uit het interbellum en verder gezet tot na de Tweede Wereldoorlog.
 - o Als publieke en pragmatische architectuur gekenmerkt door sober materiaalgebruik (beton, baksteen), functionele planindeling en aandacht voor inplanting en toegankelijkheid m.n. aan de oost- en westzijde.
- De **sociaal-culturele** waarde:
 - o Als illustratie van publieke architectuur die inspeelt op de vrijetijds- en sportbeleving, waaraan men, in de verder evoluerende democratisering van de maatschappij in de 20ste eeuw, steeds meer aandacht besteedt en waarvoor men de nodige infrastructuur voorziet met het oog op de toenemende ontspanningsbehoeften en de sportmanifestaties.
 - o Als getuige van de evolutie van de zwembadcultuur die evolueert van het publieke baden in open rivieren of waterlopen, in dit geval in de stadsvestingen, naar het georganiseerd openluchtbaden met alle nodige accommodatie. Dit rekening houdend met het toenemende belang dat wordt gehecht aan hygiëne, een goede organisatie, veiligheid en toezicht.

In het inhoudelijk dossier bij het beschermingsvoorstel werd de toetsing aan de gehanteerde selectiecriteria als volgt gemotiveerd⁶:

- *Zeldzaamheid* :
 - o Openluchtwembaden zijn zeldzaam en deze met een 19de-eeuws verleden nog zeldzamer. De openstelling van het eerste zwembad in 1885 maakt het Ieperse zwembad tot een vroeg voorbeeld van zwembadinrichtingen. Nog vroeger is de Kortrijkse zwembadinrichting die al in 1867 opengaat.
 - o Zeldzaam geworden voorbeeld van een openluchtwembad met geschiedenis opklimmend tot het laatste kwart van de 19de eeuw, met typische ligging aan de Ieperse vestingen (Kasteelgracht).
- *Gaafheid en herkenbaarheid*:
 - o Zeer gaaf bewaard geheel. In de loop van de 20ste eeuw diverse malen gemoderniseerd, zonder echter te raken aan het oorspronkelijke uitzicht en concept. Het groot bad is nu een vijver, beschilderingen, startblokjes en springplank herinneren aan de vroeger functie. Ondanks de herbestemming als stadsstrand is het nog steeds een publieke plaats waar zowel de cabines (gedeeltelijk) als de stort- en voetbaden nog door de strandbezoekers worden gebruikt.

⁶ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Beschermingsdossier DW002430, Publieke vrijetijdsarchitectuur: Bredene, Brugge, De Haan, Ieper, Kortrijk, Middelkerke. Inhoudelijk dossier (Gonda Callaert, Pieter Santy en Patricia Van Vlaanderen, 2009).

- *Representativiteit* :
 - o Het geheel is representatief voor de openluchtwembaden. De eenvoudige architectuur staat ten dienste van de praktische functie. De stijl uit de bouwfase van 1928-1929 is historiserend. De latere bouwfasen zijn uitgevoerd in een stijl onderhevig aan het modernisme met enkele stijlkenmerken uit het interbellum en doorlevend tot na de Tweede Wereldoorlog.
- *Ensemblewaarde en contextevaluatie*:
 - o Het complex bezit tot op vandaag nog steeds een hoge ensemblewaarde door de onmiddellijke omgevingscontext van stadsvesting met lommerrijke en rustige omgeving en de stadskern. Behoud en aanwezigheid van de bassins en de accommodatiegebouwen. Het kleine bad is er nog, maar visueel onherkenbaar wegens de huidige strandaanleg.

Van 14 oktober 2008 tot en met 17 november 2008 hield de Stad Ieper een openbaar onderzoek voor het voorstel tot bescherming als monument van het openluchtwembad. Tijdens het onderzoek werden geen bezwaarschriften ingediend.⁷

Het college van Burgemeester en Schepenen van de Stad Ieper verleende in de zitting van 17 november 2008 een gunstig advies voor het voorstel tot bescherming als monument van het openluchtwembad⁸.

De KCML bracht op 5 maart 2009 een gunstig advies uit voor de bescherming als monument van het openluchtwembad⁹.

Het ontwerp van lijst werd op 18 februari 2009 betekend aan het stadsbestuur van Ieper, zijnde zowel adviesverlenende overheid als zakelijkrechthouder van het zwembad¹⁰.

Het openluchtwembad werd definitief beschermd als monument bij ministerieel besluit op 11 juni 2009.

1.3.2. Eerste aanvraag opheffing bescherming (2010)

Op 10 februari 2010 richtte het stadsbestuur van Ieper een aanvraag voor opheffing van de bescherming als monument van het openluchtwembad aan het kabinet van de heer minister Geert Bourgeois, Vlaams minister bevoegd voor Onroerend Erfgoed¹¹.

Het toenmalige stadsbestuur achtte de bescherming als monument enkel zinvol voor zover er binnen het kader van de bescherming een nieuwe functie aan het complex gegeven kon worden en het monument op een zinvolle en maatschappelijk verantwoorde wijze voor een

⁷ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Beschermingsdossier DW002430, Publieke vrijetijdsarchitectuur: Bredene, Brugge, De Haan, Ieper, Kortrijk, Middelkerke. Beëindigd onderzoek: opmerkingen en bezwaren – verslag dd. 19.02.2009 (Gonda Callaert, Pieter Santy en Patricia Van Vlaanderen, 2009).

⁸ *Ibid.*

⁹ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Beschermingsdossier DW002430, Publieke vrijetijdsarchitectuur: Bredene, Brugge, De Haan, Ieper, Kortrijk, Middelkerke. Advies KCML 5 maart 2009 (Gonda Callaert, Pieter Santy en Patricia Van Vlaanderen, 2009).

¹⁰ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Beschermingsdossier DW002430, Publieke vrijetijdsarchitectuur: Bredene, Brugge, De Haan, Ieper, Kortrijk, Middelkerke. Beëindigd onderzoek: opmerkingen en bezwaren – verslag dd. 19.02.2009 (Gonda Callaert, Pieter Santy en Patricia Van Vlaanderen, 2009).

¹¹ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Brief dienst Ruimtelijke Ordening, Huisvesting & Milieu Stad Ieper aan het kabinet van minister Geert Bourgeois 10 februari 2010.

breed en geïnteresseerd publiek opengesteld kon worden¹². De Stad Ieper gaf hierbij aan dat juist vanwege de bescherming, het niet evident of zelfs onmogelijk zou zijn om een nieuwe, zinvolle functie en bestemming voor het oude complex te realiseren. Het herstel en opnieuw functioneren als publiek openluchtwembad zou volgens het stadsbestuur nooit meer gerealiseerd kunnen worden, omwille van de strenge en technisch erg omslachtige randvoorwaarden die vanuit andere beleidsdomeinen aan een dergelijke uitbating opgelegd worden.

In de aanvraag voor opheffing gaf het toenmalig stadsbestuur te kennen andere waardevolle en ruimtelijke geschikte bestemmingen te hebben gezocht en na advies van diverse stedelijke adviesraden en betrokkenen uit de socioculturele sector, een aantal waardevolle mogelijkheden geëvalueerd te hebben¹³:

- herwaardering, consolidatie en/of herstel van unieke fragmenten uit de 17de eeuwse Vaubanvesting, die hier als enige bewaard zijn gebleven onder de constructies van de 19de en 20ste eeuwse badinstallaties (vb. authentieke dammen en "beren", sluizencomplex);
- inrichting als permanent openluchtmuseum voor beeldhouwwerk en monumentale kunsten, gekoppeld aan de nabije Academie voor Schone Kunsten;
- inrichting van een hedendaags en aantrekkelijk educatief interpretatieruimte voor het Ieperse vestinglandschap (vb. via maquettes die de vier belangrijkste fasen van het vestingscomplex aantonen, gecombineerd met waterdoorvloeisysteem)
- herinrichting van de waterkommen als natuurgericht waterbiotop, bedoeld als publieke voorbeeldwatertuin (cfr. de "vlindertuin" en de "verftuin", eveneens binnen het vestingslandschap)

Het stadsbestuur gaf aan dat de definitieve bescherming als monument in strijd is met haar visie om op deze locatie een nog nader te bepalen nieuwe publieke functie te realiseren. Om de hypotheek op de mogelijkheden tot ontwikkeling van een verantwoorde bestemming op te heffen en de definitieve integratie van de site binnen het uiterst waardevolle vestingslandschap mogelijk te houden, verzocht het stadbestuur de bescherming van het openluchtwembad als monument op te heffen¹⁴.

Op 5 maart 2010 onderzocht het agentschap Onroerend Erfgoed de aanvraag voor opheffing van de bescherming als monument van het openluchtwembad¹⁵. Er werd vastgesteld dat de aanvrager de erfgoedwaarden zoals gemotiveerd in het beschermingsbesluit niet in vraag stelt. Het kabinet van de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister bevoegd voor Onroerend Erfgoed besliste op basis van dit onderzoek niet in te gaan op de vraag tot opheffing¹⁶. De heer minister oordeelde hierbij dat het van een weinig consistent en geloofwaardig erfgoedbeleid zou getuigen om een gemotiveerde beslissing voor bescherming na amper één jaar teniet te doen, zonder dat de aangevoerde erfgoedwaarden in vraag worden gesteld. Bijkomend werd opgemerkt dat de aanvrager als zakelijkrechthouder en adviesverlenende overheid geen standpunt had ingenomen tijdens de beschermingsprocedure, waaruit afgeleid kon worden dat aanvrager op het ogenblik van bescherming akkoord ging met de voorgenomen beslissing¹⁷.

Wat betreft de mogelijkheid tot herbestemming en het realiseren van een nieuwe publieke functie op de locatie van het voormalig openluchtwembad werd benadrukt dat de

¹² *Ibid.*

¹³ *Ibid.*

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Nota aan het kabinet van minister Geert Bourgeois 5 maart 2010.

¹⁶ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Ontwerp van antwoord aan stadsbestuur van Ieper 5 maart 2010.

¹⁷ *Ibid.*

bescherming als monument een eventuele herbestemming niet verhindert¹⁸. Voor de realisatie van een hedendaagse en aantrekkelijke educatieve interpretatieruimte voor het Ieperse vestinglandschap merkte de administratie op dat het openluchtwembad niet de enige locatie is om dergelijk onthaalcentrum te realiseren. De talrijke kazematten lenen zich hier bij uitstek toe. Voor de inrichting als permanent openluchtmuseum werd La Piscine - Musée d'art et d'industrie André Diligent in Roubaix (Fr) als voorbeeld aangehaald¹⁹.

1.3.3. Voorstel herbestemming als ontspanningsruimte (2015)

In 2014 werd de heer minister Geert Bourgeois, Vlaams minister bevoegd voor Onroerend Erfgoed door de toenmalige burgemeester van de Stad Ieper op de site van het voormalig openluchtwembad uitgenodigd. Tijdens dit plaatsbezoek werd afgesproken dat de Stad Ieper een toekomstvisie voor het monument zou opstellen voor de herontwikkeling van het voormalig openluchtwembad. De stad presenteerde deze visie op 7 juli 2015 tijdens een plaatsbezoek, waarbij opnieuw de mogelijkheid tot opheffing van de bescherming als monument werd geopperd. Het stadsbestuur gaf hierbij te kennen een ontspanningsruimte met lig-, picknick- en speelweide binnen de vesten te willen ontwikkelen²⁰. De zwembadkuipen zouden hiertoe volledig ontmanteld worden, waarbij de grote kuip ingericht zou worden als aantrekkelijke natuurlijke waterpartij. Voor de herontwikkeling zouden van de inrichting enkel twee afsluitingsmuren, enkele kleedhokjes en het dienstgebouw uit de jaren 1930 behouden blijven. Uit de documenten die besproken werden bleek dat de aftakeling van het zwembad zich in een versnel tempo verder zette²¹.

Op 17 juli 2015 liet het agentschap Onroerend Erfgoed het kabinet van de heer minister Geert Bourgeois weten dat de geplande werkzaamheden en bestemming bespreekbaar waren²². De Stad zou de plannen hiertoe nog verder in detail dienen uit te werken en het behoud van de beschermde accommodatiegebouwen dienen te onderzoeken. De vraag tot opheffing van de bescherming werd ongunstig geëvalueerd, gezien de beoogde ontwikkeling binnen de context van de bescherming gerealiseerd kon worden.

De Stad Ieper besloot de studieopdracht voor de opmaak van een inrichtingsplan met stedenbouwkundige vergunningsaanvraag en beheersplan voor de site via een Oproep WinVorm te gunnen²³. Dit is een selectieprocedure gebaseerd op het principe van een architectuurwedstrijd die West-Vlaamse publieke overheden ondersteunt bij de selectie van goede ontwerpers en ontwerpteams voor hun projecten²⁴. Bij de opmaak van de projectdefinitie en de wedstrijd betrok de Stad Ieper onder meer het agentschap Onroerend Erfgoed en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM).

¹⁸ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Nota aan het kabinet van minister Geert Bourgeois 5 maart 2010.

¹⁹ *Ibid.*

²⁰ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Conceptnota en ontwerpvoorstel omvorming van het voormalig openluchtwembad Stad Ieper 15 mei 2015 (Lieven Stubbe en Ria Cardoen 2015).

²¹ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Conceptnota en ontwerpvoorstel omvorming van het voormalig openluchtwembad Stad Ieper 15 mei 2015 (Lieven Stubben en Ria Cardoen 2015).

²² Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Mail agentschap Onroerend Erfgoed aan het kabinet van de heer minister Geert Bourgeois 17 juli 2015.

²³ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Mail dienst Ruimtelijke Ordening Stad Ieper aan het agentschap Onroerend Erfgoed 15 maart 2016; S.N. 2021: WinVorm. SW1701 Site Openluchtwembad [online], <https://www.winvorm.be/nl/vorige-projecten/sw1701-site-openluchtwembad/74/> (geraadpleegd 8 juni 2021).

²⁴ S.N. 2021: WinVorm. Oproep WinVorm [online], <https://www.winvorm.be/nl/oproep-winvorm/>

In functie van de selectie via Oproep WinVorm werkte de Stad Ieper op 15 mei 2015 reeds een conceptnota met visieschets uit over de gewenste herbestemming, op basis waarvan de ontwerper een concreet inrichtingsplan diende uit te werken²⁵. De voorgestelde ingrepen grijpen terug naar zowel de periode voor de inrichting als openluchtwembad na 1883, toen het planningsgebied nog deel uitmaakte van de vestingen, als naar de verschillende bouwfases van het openluchtwembad. De landschappelijke inrichting diende gericht te zijn op een aantrekkelijke zacht-recreatieve invulling, rekening houdend met de historische context en de landschappelijke voorwaarden en kwaliteiten. De site diende een rustig verblijfspot te vormen tijdens een verkenning van het vestingslandschap met ruimte voor een picknick, zit- en ligweide met gepast meubilair en ruimte voor een waterspeelzone voor kinderen. Daarnaast dienden een aantal herkenbare elementen van de originele zwembadinfrastructuur, die verenigbaar zijn met het nieuwe ontwerp, behouden te blijven. Ook werd ruimte en aandacht gevraagd voor de integratie van een artistiek project dat de visualisering van "Ieper Vredesstad" vormelijk en inhoudelijk verbeeldt. De ontwerper diende na te gaan hoe en waar dit project best kon gesitueerd en geïntegreerd worden, en dit binnen de bredere ruimtelijke context van het project binnen het vestingslandschap.

De opmaak van het voorontwerp voor het inrichtingsplan diende gecombineerd te worden met de opmaak van het beheersplan voor het beschermd monument.

Het agentschap Onroerend Erfgoed beoordeelde op 1 december 2015 het voorstel voor herbestemming als ontspanningsruimte zeer positief en evalueerde de beoogde invulling als haalbaar binnen de context van de bescherming²⁶. Het agentschap stuurde aan op behoud van de bewaarde erfgoedkenmerken en -elementen. In haar preadvies vroeg het agentschap om volgende elementen verder te onderzoeken in de ontwerpfase²⁷:

- behoud en herbestemmen van de kleedhokjes;
- globaal of gedeeltelijk behoud van de afsluitingen met buisprofielen;
- het behoud en herwaardering van de buitenmuren. De wisselwerking tussen vesten en zwembadsite kan eventueel ook bereikt worden door perforaties in de muur, in plaats van de volledige afbraak ervan;
- aftoetsen van de mogelijke integratie van enkele typische zwembadelementen binnen het nieuwe ontwerp zoals bvb. de sprinkplank, douches, voetbaden, ...;
- aanleg van de omgevende ruimte.

Het agentschap vroeg voorafgaand aan de ontwikkeling van de visie en uitwerking van het ontwerp een grondig bouwhistorisch onderzoek uit te voeren die als basis kon dienen voor de herbestemming van het monument²⁸.

In 2016 werd gestart met de aanstelling van een ontwerper voor de opmaak van het ontwerp van het inrichtingsplan en het beheersplan²⁹. Wegens een procedurefout bij de selectie en oproep werd de aanstellingsprocedure stopgezet. De procedure werd hernomen

²⁵ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Conceptnota en ontwerpvoorstel omvorming van het voormalig openluchtwembad Stad Ieper 15 mei 2015 (Lieven Stubbe en Ria Cardoen 2015).

²⁶ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Advies beelden lakenhalle en herbestemming openluchtwembad agentschap Onroerend Erfgoed aan de Stad Ieper 1 december 2015.

²⁷ *Ibid.*

²⁸ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Advies beelden lakenhalle en herbestemming openluchtwembad agentschap Onroerend Erfgoed aan de Stad Ieper 1 december 2015.

²⁹ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Verslag Briefing Selectie WinVorm Openluchtwembad Stad Ieper 3 oktober 2016.

in juli 2017³⁰. Na de selectieronde werd het ontwerpbureau Stramien - Architectuur & Ruimtelijke Planning cvba aangesteld voor het ontwerp van het inrichtingsplan. Voor de opmaak van het beheersplan werd beroep gedaan op het studiebureau Erfgoed En Visie³¹.

Op 8 juni 2016 werd een onderzoekspremie voor de opmaak van het beheersplan aangevraagd³². Het agentschap keurde de aanvraag op 7 juli 2016 goed³³. Op 4 juni 2018 werd een termijnverlenging van twee jaar goedgekeurd³⁴.

Het voorontwerp van inrichtingsplan en beheersplan werd in het voorjaar van 2018 in verschillende vergaderingen met de diverse partners doorgesproken en verfijnd³⁵. Op basis van het preadvies van het agentschap Onroerend Erfgoed van 2015 werd het voorontwerp bijgesteld. Het agentschap ontving het bijgestuurd ontwerp op 8 mei 2018³⁶. Tijdens de vergadering met het projectteam op 14 mei 2018 gaf het agentschap aan geen opmerkingen te hebben over het aangepast voorontwerp³⁷. Op 29 mei 2018 bezorgde het studiebureau Erfgoed En Visie eveneens een aanzet van analyse voor het beheersplan aan het agentschap³⁸.

In de ontwerpfase liep de Stad Ieper samen het ontwerpbureau Stramien een participatietraject. Op maandag 12 maart 2018 werd in een eerste participatiemoment het herbestemmingsvoorstel op basis van de visienota en het voorontwerp voorgesteld aan de gemeentelijke adviesraden en de omwonenden. Op 11 juni 2018 vond een tweede participatiemoment plaats waarin het bijgestuurd voorontwerp voor het inrichtingsplan opnieuw werd besproken.

Op basis van de resultaten van het participatietraject en de randvoorwaarden van het agentschap Onroerend Erfgoed en de Vlaamse Milieumaatschappij werd in september 2018 naar een definitief ontwerp toegewerkt³⁹. Het finaal ontwerp 'Nieuw Waterpark aan de Vestingen' (2018) getuigde van respect voor de historiek van de site en hield maximaal rekening met de aanwezige erfgoedelementen en -kenmerken van het beschermde monument. Het ontwerp voldeed ook aan de wensen en ruimtelijke belangen van de Stad Ieper en van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). Met het participatietraject streefden de Stad en het ontwerpbureau naar een ontwerp dat ook breed gedragen werd onder de Ieperse bevolking. De ontwerpplannen stelden een herbestemming van de site van het

³⁰ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Verslag selectiecommissie WinVorm opmaak van het inrichtingsplan t.e.m. voorontwerp en beheersplan Openluchtwembad Stad Ieper 25 september 2017.

³¹ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Verslag startoverleg projectteam ontwerp opdracht Openluchtwembad Stad Ieper 5 februari 2017.

³² Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Vastlegging Onderzoekspremie voor opmaak beheersplan Openluchtwembad Ieper 7 juli 2016.

³³ *Ibid.*

³⁴ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Toekenning verlenging geldigheidstermijn onderzoekspremie voor opmaak beheersplan Openluchtwembad Ieper 7 juli 2016.

³⁵ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Verslagen overleg projectteam ontwerp opdracht Openluchtwembad 2 februari 2018 en 14 mei 2018.

³⁶ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Verslag overleg projectteam ontwerp opdracht Openluchtwembad Stad Ieper 14 mei 2018.

³⁷ *Ibid.*

³⁸ Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Mail studiebureau Erfgoed & Visie aan het agentschap Onroerend Erfgoed 29 mei 2018.

³⁹ STRAMIEN 2018: *Nieuw Waterpark aan de Vestingen Ieper*, Antwerpen, Stramien - Architectuur & Ruimtelijke Planning cvba (onuitgegeven ontwerp inrichtingsplan).

voormalig openluchtwembad in het vooruitzicht, waarbij deze als erfgoedlocatie en groene ontspanningsruimte aansluitend op de vestingen opnieuw een verbindende rol zou kunnen vervullen voor de stad.

De goedkeuring van het definitief ontwerp 'Nieuw Waterpark aan de Vestingen' (2018) door het College van Burgemeester en Schepenen werd voorzien in het voorjaar van 2019. Na de collegebeslissing zouden de stedelijke diensten het omgevingsvergunningstraject opstarten. Tegen dan zou ook het beheersplan afgewerkt worden en voorgelegd ter goedkeuring aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

Op 6 november 2019 vernam het agentschap Onroerend Erfgoed via de pers het bericht dat het stadsbestuur afstand deed van het ontwerp voor de herinrichting van het openluchtwembad⁴⁰. Het desbetreffend artikel gaf ook aan dat het stadsbestuur de intentie had om opnieuw de opheffing van de bescherming als monument aan te vragen⁴¹.

1.3.4. Tweede aanvraag opheffing bescherming (2020)

Op 9 juni 2020 richtte het stadsbestuur van Ieper opnieuw een vraag tot opheffing van de bescherming als monument van het voormalig openluchtwembad aan de heer minister Matthias Diependaele bevoegd voor Onroerend Erfgoed⁴². In haar schrijven wees het stadsbestuur op het feit dat de site sinds haar sluiting in 2001 nagenoeg 20 jaar staat te verkommeren. De stad vraagt de opheffing van de bescherming omdat de erfgoedwaarden aangetast zouden zijn door de algehele aftakeling van de site en omwille van het feit dat de site gezien de specificiteit van de inrichting onmogelijk te herbestemmen zou zijn. Ook wordt het behoud van de site in haar huidig voorkomen bezwaard door geplande verbeteringswerken in functie van de waterhuishouding die zich opdringen om het waterpeil en de waterkwaliteit van de Ieperse vestinggrachten te kunnen reguleren⁴³.

In haar verzoekschrift wijst de stad op het feit dat site op het moment van sluiting reeds het einde van haar levenscyclus had bereikt en de site gelet op de strenge milieuwetgeving en de technische vereisten niet langer als zwembad uitgebaat kon worden. In de huidige staat zou met de site zoals ze ingericht is weinig of niets functioneel of levensvatbaar aan te vangen zijn. De stad is van oordeel dat de site in haar actuele toestand niet langer aangehouden kan worden⁴⁴.

⁴⁰ Op 6 november 2019 bericht het Nieuwsblad hierover: "Dit bestuur is niet onverdeeld gelukkig met het dure ontwerp, meer bepaald met het ontwerp van de bovenbouw, dat gevat zit tussen de muren van het voormalig bad. Niemand wordt er warm of koud van."; S.N. 2019: Persoverzicht Onroerend Erfgoed 6 november 2019 (geraadpleegd 8 juni 2021).

⁴¹ Het desbetreffend artikel in het Nieuwsblad van 6 november 2019 bericht hierover: "Burgemeester Emmily Talpe (Open Ieper) zal in haar functie als Vlaams parlamentslid een verzoek indienen om de bescherming op te heffen. "Door de gedeeltelijke bescherming zijn er veel minder mogelijkheden. Het nieuwe bestuur plaatst vraagtekens bij het ontwerp van eind 2018. Er zijn bezorgdheden over vandalisme en gebruiksmogelijkheden. Bij de nieuwe Vlaamse regering hebben we nu de mogelijkheid om de declassering aan te vragen. Dat biedt ongelooflijk meer mogelijkheden, die we maximaal zouden onderzoeken. Via de kabinetten zal ik contact opnemen met Vlaams minister van Onroerend Erfgoed Matthias Diependaele (N-VA). We zullen dit verzoek gemotiveerd voorbereiden.". S.N. 2019: Persoverzicht Onroerend Erfgoed 6 november 2019 (geraadpleegd 8 juni 2021).

⁴² Onroerend Erfgoed, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Brief van de dienst Omgeving-Ruimtelijke Ordening van de Stad Ieper aan de heer minister Matthias Diependaele van 9 juni 2020.

⁴³ Onroerend Erfgoed, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Brief van de dienst Omgeving-Ruimtelijke Ordening van de Stad Ieper aan de heer minister Matthias Diependaele van 9 juni 2020.

⁴⁴ *Ibid.*

Naast de problematiek van verwaarlozing kampt de site volgens het stadsbestuur met problemen wat betreft de waterhuishouding⁴⁵:

"Los van de gebarsten badkuip, werd bij een globaal onderzoek van de waterbeheersing van de vestingsgrachten vastgesteld dat de sluizen ter hoogte van het gewezen openluchtwembad in (zeer) slechte staat zijn. Er zijn meerdere knelpunten gekend die heel dringend moeten kunnen aangepakt worden. het gaat onder meer over een overwelling onder het zwembad die in zeer slechte staat is waardoor een verharde zone voor de kleedhokjes aan het verzakken is."

Ook drukt het stadsbestuur in haar aanvraag de wens uit om in de toekomst in functie van een betere waterhuishouding werken te kunnen uitvoeren aan de overwelling onder het zwembad en er de Wieltjesgracht met de vestingen te verbinden⁴⁶:

"Anderzijds is er de wens om de Wieltjesgracht te verbinden met de vestingen via deze overwelling en dus deze ter hoogte van het zwembad te herstellen, wat de watercirculatie enerzijds, de waterkwaliteit anderzijds ten goede moet komen. Dit zijn werken die samen met de VMM moeten uitgevoerd worden, doch die grotendeels pas kunnen gerealiseerd worden bij aanpak van de gehele site openluchtwembad."

Het stadsbestuur van Ieper vraagt met aandrang de bescherming van de site als monument te willen opheffen. Het stadsbestuur acht een zinvolle en maatschappelijk verantwoorde herbestemming en openstelling voor een breed publiek gezien de verregaande staat van verval niet haalbaar. In functie van de verbeteringswerken voor de waterhuishouding dringt een herontwikkeling van de site en integratie in het vestingslandschap zich op. Het behoud van de site in haar huidige vorm biedt volgens het stadsbestuur bijgevolg niet langer een uitkomst⁴⁷.

1.3.5. Geplande verbeteringswerken waterhuishouding Vlaamse Milieumaatschappij (2022)

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) plant het waterbeheer rond de stad Ieper te optimaliseren door de oostelijke stadsgrachten her in te richten in functie van de waterafvoer⁴⁸. De site van het voormalig openluchtwembad situeert zich op een strategisch punt voor de waterafvoer van de stad Ieper als verbindingzone tussen de Kasteelgracht en de Wieltjesgracht. In functie van een verbeterde afvoercapaciteit wenst de VMM de oostelijke stadgrachten in het beheer van de waterafvoer rond Ieper in te schakelen⁴⁹.

De VMM gaf op verscheidene overlegmomenten in het kader van de opmaak van het inrichtingsplan voor de zwembadsite aan de verbinding te willen realiseren door het maximaal openen van de waterpartijen⁵⁰. De open waterverbindingen dienen bovengronds voorzien te worden. De VMM heeft hiertoe reeds de waterpeilen van beide grachten

⁴⁵ *Ibid.*

⁴⁶ *Ibid.*

⁴⁷ *Ibid.*

⁴⁸ VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ 2020: *Optimaliseren van het waterbeheer rond Ieper door herinrichting van de oostelijke stadsgrachten (Kasteelgracht, Wieltjesgracht) in functie van waterafvoer (Actiefiche 6_I_0106)* [online], https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_I_0106.pdf (geraadpleegd 9 juni 2021).

⁴⁹ *Ibid.*

⁵⁰ Onroerend Erfgoed, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Verslag voorbespreking herinrichtingsprincipes Stad Ieper, Vlaamse Milieumaatschappij en agentschap Onroerend Erfgoed 12 mei 2016 en verslagen overleg projectteam ontwerp opdracht Openluchtwembad 2 februari 2018 en 14 mei 2018.

opgemeten en een scenarioberekening voor de oostelijke waterafvoer opgemaakt⁵¹. Als waterbeheerder streeft de VMM een ecologisch herstel van de waterlopen na en een verhoging van de waterkwaliteit door aanleg van natuurlijke oeverzones en beddingen en bevordering van een watergebonden biotoop. De geplande verbeteringswerken dienen eveneens de waterkwaliteit in de oostelijke stadsgrachten te verhogen.

De geplande verbeteringswerken werden door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) opgenomen als gebiedspecifieke actie voor het actieprogramma voor de Ieperlee in het planonderdeel IJzerbekken⁵². Het bekkenspecifieke deel voor het IJzerbekken maakt deel uit van de stroomgebiedbeheerplannen Schelde en Maas voor de periode 2022-2027. Het openbaar onderzoek naar het ontwerp stroomgebiedbeheerplannen voor de planperiode 2022-2027 liep van 15 september 2020 tot 14 maart 2021.

De werken zijn ingepland voor de periode 2022-2027⁵³. De Vlaamse Overheid zal de waterbouwkundige werken financieren, terwijl de Stad Ieper zou instaan voor de inrichtingswerken. De Vlaamse Overheid voorziet een investering van € 1.500.000 in het planningsgebied⁵⁴. De Vlaamse Milieumaatschappij gaf als waterbeheerder aan dat de verbeteringswerken absoluut noodzakelijk, prioritair en van algemeen belang zijn om het overstromingsrisico in het gebied duurzaam te verminderen⁵⁵. In de scenarioberekening voor de inschakeling van de Wieltjesgracht in de oostelijke afwatering wordt op het belang van deze werken gewezen, gezien de huidige afwateringsregeling tegen haar limieten aanliep en het overstromingsrisico reëel is (zoals bleek bij hevig noodweer in juni 2016)⁵⁶. Bij voorafgaand onderzoek naar de waterbeheersing van de vestinggrachten werd vastgesteld dat de sluizen ter hoogte van het openluchtwembad in zeer slechte staat zijn en het bestaande ondergrondse afvoerkanaal tussen beide grachten volledig dichtgeslibd is en daardoor onbruikbaar is. In functie van de toekomstige monitoring en het onderhoud van de waterafvoer is het van essentieel belang een open, gecontroleerde waterdoorvoer met een minimum debiet van 2m³/seconde te realiseren ter hoogte van het openluchtwembad. Herstel van het bestaande, inmiddels volledig dichtgeslibde afvoerkanaal ter hoogte van de zwembadkuip werd hierbij niet als alternatieve oplossing aangehouden gezien de veel te geringe dimensie van deze afvoer. Het realiseren van een open, bovengrondse verbinding is nodig om de oostelijke afvoer te genereren. De ingrijpende bodem- en waterbouwkundige werken die hiermee gepaard zullen gaan, evenals de gedeeltelijke ontmanteling van de omheiningsmuren en zwembadkuip, maken dat de werken een integraal behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen onmogelijk maken.

⁵¹ Onroerend Erfgoed, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Scenarioberekening inschakeling Wieltjesgracht Ieper (Vlaamse Milieumaatschappij) 23 januari 2017.

⁵² COÖRDINATIECOMMISSIE INTEGRAAL WATERBELEID 2021: *Ontwerp Stroomgebiedbeheerplannen Schelde en Maas 2022-2027: SGBP sectie IJzerbekken* [online], <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/ijzerbekken> (geraadpleegd 9 juni 2021).

⁵³ VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ 2020: *Optimaliseren van het waterbeheer rond Ieper door herinrichting van de oostelijke stadsgrachten (Kasteelgracht, Wieltjesgracht) in functie van waterafvoer (Actiefiche 6_I_0106)* [online], https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_I_0106.pdf (geraadpleegd 9 juni 2021).

⁵⁴ *Ibid.*

⁵⁵ Onroerend Erfgoed, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Mail Vlaamse Milieumaatschappij (Kevin Vromants) aan agentschap Onroerend Erfgoed 25 augustus 2017;

⁵⁶ Onroerend Erfgoed, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad. Scenarioberekening inschakeling Wieltjesgracht Ieper (Vlaamse Milieumaatschappij) 23 januari 2017.

De geplande verbeteringswerken zijn voor de Vlaamse Milieumaatschappij als waterbeheerder absoluut noodzakelijk, prioritair en van algemeen belang om het overstromingsrisico en de langetermijneffecten van de klimaatverandering in het IJzerbekken duurzaam te verminderen.

De realisatie van de gebiedspecifieke actie 'Optimaliseren van het waterbeheer rond Ieper door herinrichting van de oostelijke stadsgrachten (Kasteelgracht, Wieltjesgracht) in functie van waterafvoer' (Actiefiche 6_I_0106) conflicteert met het integraal behoud van de aanwezige erfgoedkenmerken en -elementen op de site van het openluchtwembad. Om de bovengrondse, open waterverbindingen te kunnen realiseren dienen ingrijpende bodem- en waterbouwkundige werken uitgevoerd te worden die de herkenbaarheid van de site als openluchtwembad aantasten.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit opheffingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens plaatsbezoek op 28 april 2021. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de voorlopige opheffing.

Het openluchtwembad vertoont zichtbare tekenen van verwaarlozing. Ter hoogte van het overwelfde waterkanaal ten noordwesten van de badkuip doen zich verzakkingen voor. Voortschrijdende aftakeling van de constructies is zichtbaar aan lokale instortingen, onder meer in de technische ruimtes, en aan de teloorgang van de oude installaties.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming

De Stad Ieper en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) plannen verbeteringswerken uit te voeren aan de inrichting van de oostelijke stadsgrachten in Ieper ter hoogte van de Kasteelgracht en Wieltjesgracht in functie van de waterafvoer. De geplande verbeteringswerken zijn als gebiedspecifieke actie opgenomen in het planonderdeel IJzerbekken van het stroomgebiedbeheerplan voor het stroomgebieddistrict Schelde voor de periode 2022-2027. Ter hoogte van de site van het voormalig openluchtwembad, Lange Torhoutstraat 54 Ieper, dienen ingrijpende waterbouwkundige werken uitgevoerd te worden in functie van de aanleg van bovengrondse, open waterverbindingen. De geplande verbeteringswerken zouden de herkenbaarheid van de site als openluchtwembad aantasten.

De geplande verbeteringswerken zijn voor de Stad Ieper en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) als waterbeheerder absoluut noodzakelijk, prioritair en van algemeen belang om het overstromingsrisico en de langetermijneffecten van de klimaatverandering in het IJzerbekken duurzaam te verminderen.

Artikel 6.2.1, 3° van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: *"door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming. Van deze mogelijkheid zal voornamelijk gebruik worden gemaakt om tot een ruimtelijke afweging te kunnen komen. Op die manier kunnen*

verschillende (ruimtelijke) belangen tegenover elkaar worden afgewogen om zo het algemeen belang te vrijwaren."

Het algemeen belang van de geplande verbeteringswerken voor de waterafvoer aan de oostelijke stadsgrachten in Ieper in functie van de duurzame vermindering van het overstromingsrisico en de langetermijneffecten van de klimaatverandering in het IJzerbekken overstijgt het belang van de bescherming van het Openluchtwembad als monument.

De bescherming van het Openluchtwembad, Lange Torhoutstraat 54 Ieper, als monument wordt opgeheven omwille van het algemeen belang.

2.2. Registratie van de erfgoedwaarden

Het Openluchtwembad, Lange Torhoutstraat 54 in Ieper werd op 11 juni 2009 beschermd als monument bij ministerieel besluit, omwille van de historische waarde en de sociaal-culturele waarde.

Het inhoudelijk dossier bij de bescherming documenteert en registreert de erfgoedwaarden van het monument in voldoende mate.

De erfgoedkenmerken en -elementen van het Openluchtwembad, Lange Torhoutstraat 54 in Ieper, werd in het verleden verschillende malen geregistreerd. De Stad Ieper maakte op 28 april 2019 en 8 juni 2021 een uitgebreide fotoregistratie van het beschermde onroerend goed. Het belang van de individuele erfgoedkenmerken en -elementen uit hun context is gering. Er is bijgevolg geen verplichting tot behoud of opslag van deze elementen in een onroerenderfgoeddepot.

2.3. Motivering van de afbakening van de opheffing

De bescherming als monument van het Openluchtwembad, Lange Torhoutstraat 54 in Ieper, wordt volledig opgeheven. Alle kadastrale percelen gevat door de opheffing zijn opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed:

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

Het Openluchtwembad, Lange Torhoutstraat 54 Ieper, is beschermd als monument: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/12897> (beschermd bij ministerieel besluit van 11 juni 2009).

Het Openluchtwembad, Lange Torhoutstraat 54 Ieper, is vastgesteld als bouwkundig erfgoed: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/61999> (vastgesteld bij besluit van de administrateur-generaal van 28 november 2014).

2.4.2. Omgeving:

Gewestplan Ieper-Poperinge: groengebied (goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 14 augustus 1979).

2.4.3. Water:

Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027: Stroomgebieddistrict Schelde (Planonderdeel IJzerbekken): actieprogramma Ieperlee (gebiedspecifieke actie 6_I_0106) https://www.vmm.be/bestanden/sqbp/Actiefiche_6_I_0106.pdf

3. BRONNEN

3.1. Archieven

Archief Onroerend Erfgoed

Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Beschermingsdossier DW002430, Publieke vrijetijdsarchitectuur: Bredene, Brugge, De Haan, Ieper, Kortrijk, Middelkerke. (Gonda Callaert, Pieter Santy en Patricia Van Vlaanderen, 2009).

Onroerend Erfgoed, Lopend archief, Ieper, Openluchtwembad.

3.2. Digitale bronnen

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021: *Openluchtwembad* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/72278> (geraadpleegd op 8 juni 2021).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021: *Openluchtwembad* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/205981> (geraadpleegd op 15 juni 2021).

S.N. 2019: Persoverzicht Onroerend Erfgoed 6 november 2019 (geraadpleegd 8 juni 2021).

S.N. 2021: *WinVorm. SW1701 Site Openluchtwembad* [online], <https://www.winvorm.be/nl/vorige-projecten/sw1701-site-openluchtwembad/74/> (geraadpleegd 8 juni 2021).

S.N. 2021: *WinVorm. Oproep WinVorm* [online], <https://www.winvorm.be/nl/oproep-winvorm/>

STRAMIEN 2018: *Nieuw Waterpark aan de Vestingen Ieper*, Antwerpen, Stramien - Architectuur & Ruimtelijke Planning cvba (onuitgegeven ontwerp inrichtingsplan).

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ 2020: *Optimaliseren van het waterbeheer rond Ieper door herinrichting van de oostelijke stadsgrachten (Kasteelgracht, Wieltjesgracht) in functie van waterafvoer (Actiefiche 6_I_0106)* [online], https://www.vmm.be/bestanden/sqbp/Actiefiche_6_I_0106.pdf (geraadpleegd 9 juni 2021).

4. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

4.1. Omgevingsplan

4.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.